

Gredništvo in nprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

DELAL

Izhaja vsak četrtek.

vsamezna šte. 1 Din,
Din 3—, celoletno
— Za člane izve
po 60 para.

il po dogovoru.

Čopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Ob dvanaajsti uri.

Tri stroke: mornarji, rudarji in železničarji so stopili v akcijo, da zboljšajo svoj položaj. Njihov položaj je bil tak, da se z akcijo ni moglo več odlašati.

Mornarji so zaslužili pred stavko mesečno komaj po 500 Din, rudarji se za plače, ki jih druge stroke že imajo, šele bore, železničarjem se pa plače niso zvišale že od l. 1920., čeprav je draginja od takrat narasla za več kot 200 odstotkov. To se pravi, da plačar za tisti predmet, ki te je veljal takrat 10 dinarjev sedaj 30 Din. In če je imel železničar takrat 25 Din dnevno, bi jih moral dobiti sedaj 75 Din, če bi njegova plača hotela dohajati naraščajočo draginjo.

Kapitalisti so na te opravičene zahteve odgovorili s kolom. Da zmanjšajo vpliv mornarske stavke, so militarizirali dve ladji, ki vzdržujeta promet. Zadnje čase pa dovažajo stavekoke iz — Italije, čeravno je to proti veljavnim zakonskim predpisom. Na zahteve železničarjev so odgovorili z — orožnimi vajami. In v premogovnih revirjih zapirajo vse tiste delavce, v katerih opazijo vodilne sposobnosti.

Udar kapitalizma rodi lahko dvojne posledice: Ali bodo ti udarci delavstvo bolj združili k enotni obrambi, ali bodo pa povzročili malodušje v delavskih vrstah. Kaj želimo mi, mora biti vsakomur jasno. Mi želimo, naj bi bili ti udarci jasen opomin, da je treba prenehati z razdiralnim delom v delavskih vrstah.

Tri leta že govorimo in svarimo. Tri leta pripovedujemo, da je cepljenje delavskih vrst v korist le kapitalizmu. Tri leta smo napovedovali zle posledice razdiranja, vendar jih je bilo mnogo, ki našim besedam niso verovali. In sedaj so posledice tukaj. Železničarji in rudarji, ki bi pomenili velesilo v delavskem pokretu, če bi bili enotno organizirani, so izpostavljeni največjemu preganjanju in terorju.

Greenko nam je pri sreč, če se spomnimo kako so leta 1920 nekateri blatili našo takrat še enotno organizacijo. Kako so blatili naše sodruge s »socialpatriot«, kako razdirali zaupanje v orga-

nizacijo in kaj so vse obljubovali delavstvu, če se spremeni taktika organizacije. Zaman so bile naše besede, zaman smo pripovedovali, da je naša taktika že v desetletjih preizkušena. Oni so trdili svojo, povdigovali so moskovski radikalizem do nebes toliko časa, da se jim je posrečilo dobiti vodstvo organizacije v roke. Od tedaj je šla pot železničarjev navzdol. Na isti način se je delalo pri rudarjih in še pri nekaterih drugih strokah.

Ni treba, da na dolgo in široko utemeljujemo, da je tisti, ki je razbil enotne organizacije in upeljal moskovsko taktiko, zakrivil današnje gorje. To vidimo že iz tega, da se je pred razdrom delavstvu boljše godilo kot se danes, in da smo imeli takrat tudi več svobode.

Tudi v tem se varamo, če mislimo, da je kapitalistični pritisk že dosegel svoj višek. Prave batine bodo šele prišle, če se delavski pokret nujno ne ozdravi. Kajti kapitalisti so s svojimi agenti zato razcepili delavske vrste na dvoje, da bodo najprvo pobili eno grupo in potem še drugo, proti delavstvu kot celoti bi se pa njihov naval ne posrečil.

Mi se teh dejstev jasno zavedamo, zato smo cel čas, kjer smo le mogli stremeli, da ublažimo medsebojen boj. Zalibog, da so to našo širokogrudnost nezavisne organizacije prav mnogokrat izrabile. Vendar še nismo obupali nad možnostjo zedinjenja. Še vedno verujemo, da bodo tudi oni delavci, ki se nahajajo v nezavisnih organizacijah, prej ali slej spoznali, da cepitev delavskih vrst delavstvu škoduje. Prej ali slej bodo tudi spoznali, da je treba zopet upostaviti stare enotne organizacije in uvesti taktiko, kakršno zasledujejo naše organizacije.

Če bi prišlo to spoznanje kaj kmalu, potem bi se dalo še marsikaj rešiti. Ni še vse izgubljeno, le brzo bi bilo treba delati.

Zato priporočamo vsem našim sodrugom, naj zastavijo svoje sile v tej smeri.

na politična veroizpovedanja. Strokovna glasila in govorniki se morajo čutiti dolžne, govoriti svojim članom: Vi ste delavci in kot taki državljani, in kot državljani ste zainteresirani na vseh vprašanjih države in njene zakonodaje. Ako delujemo na ta način, potem sem prepričan, da je možno voditi strokovni list celo leto tako, da besede socialist sploh ne bi bilo slišati, a bi bili čitatelji vendar-le socialisti...

To je bistvo globine Beblovega razumevanja za harmonijo delavskih organizacij.

Tudi strokovno gibanje ima v Beblu enega svojih največjih, najmočnejših in neutrudljivih borcev.

Zato kličemo danes s svetovnim proletariatom, ki se klanja duhu Avgusta Bebla: Slava mu!

Rudarska stavka.

Tudi v stavki rudarjev postopa vlada pristransko. Vkljub temu, da stoji za delavskimi zahtevami enodušno vse delavstvo, študirajo po Trbovljah posebne komisije, ali ima stavka gospodarski ali politični značaj, obnašajoč se pri tem tako, da dajejo družbi potuho. — Žendarmenije po Trbovljah kar mrgoli. Na vsakem koraku te ustavi mož postave.

Vkljub vsemu temu se drži delavstvo mirno in se ne da izzivati h korakom, ki bi jih vlada in družba radi izzvali, da bi mogla pognati oblast nad štrajkujoče žendarmenije in vojaštvo.

Tako postopa vlada. Ob enem pa prihajajo med rudarje emisariji vladujoče stranke in pravijo: to je zato, da boste padli na kolena pred reakcijo. Ako pa bi to storili, bomo skušali, da dobite drobtinico z naše mize!

O ljubi emisariji, kako slabo poznate duše naših rudarjev! Črno na belem vam damo vsem: Zdaj stavkamo za kruh — in zahtevamo, da nas pri tem vsak podpira, brez vseh zahrbtnih namenov!

Toliko moči bomo pod vsakim pogojem še imeli, da bomo pometali vse hijene, ki čakajo na meso ranjencv, ki bi padli v našem težkem boju, v črno vodo, ki teče čez Trbovlje.

Stavka pomorcev.

Štrajk pomorcev traja dalje.

Brodolastniki so skušali vporabljati za svoje namene vojno mornarico. Stavkovno vodstvo pa je to namero preprečilo.

Nato so odpustili vse nastavlence in razpisali službena mesta na novo. Vkljub veliki brezposelnosti, ki vlada med našimi pomorci, je ostala tudi ta nakana brez uspeha.

Sedaj se brodolastniki trudijo, da bi dobili stavkolomce v Trstu, Istri in na Reki.

Naše stavkovno vodstvo je ukrenilo vse, da se tudi ta namera prepreči. Ono pričakuje, da bo preprečila že »Italijanska federacija pomorcev« pobiranje stavkolomcev.

Obrnilo pa se je, sklicujoč se na Zakon o zaščiti delavcev, tudi na Ministrstvo za socialno politiko in zahtevalo, da se priseljevanje tujih pomorcev v državo ne dovoli.

Ministerstvo za socialno politiko je dalo stavkovnemu vodstvu zadovoljliva zagotovila, tako da je upati, da se tudi ta najnovejša nakana brodolastnikov ne bo posrečila.

Vkljub temu, da traja stavka že osem tednov, se je posrečilo dobiti brodolastnikom izmed mornarjev, ki prej kot za službo manj sposobni, niso dobili službe, le par stavkolomcev, toliko,

da so mogli spraviti na progi Split — Bakar mali parnik »Petko«.

Ko je prispel ta brod v Bakar, ga je sprejelo tamošnje meščanstvo, ki stoji s svojimi simpatijami na strani štrajkujočih pomorcev, z ogorčenimi protesti, tako da parnik ni mogel pristati v luki.

Pa kaj se je na to zgodilo? Minister notranjih del Vujičić je odposlal na Bakar posebnega komisarja z nalogom, da z vojsko in žendarmenijo in eventuelno s streljanjem na mesto zagigura stavkolomcem svobodno bivanje v Bakru. G. Vujičić veli: ne samo proti stavkujočim, ampak tudi proti prebivalstvu se bo uporabilo orožje, ako bi izražali z žvižganjem in demonstracijami svoje nerazpoloženje napram stavkolomcem.

Namera vlade je jasna:

Ker solidarnost stavkujočih in primorskega prebivalstva ne dopušča, da bi v stavki brodolastniki zmagali, se mora razbiti ta solidarnost s krvjo.

Stavka rudarjev.

Stavka rudarjev v revirjih Trboveljske družbe traja že četrty teden in pričakuje, da še ne bo končana. Delavstvo se drži strogo disciplinirano ter se red in mir ni nikjer še kalil. — Večina delavstva je odšla iz revirjev, da si poišče zaslužka in kruha na kmetih. To pa ni všeč gospodom pri Trboveljski družbi. Na vse načine se ti gospodje trudijo, kako bi stavko zlomili, ter tako delavstvo zopet zaslužili. — A delavstvo se tega dobro zaveda, da se bije sedaj boj delavstva za biti ali ne biti in da ta boj ni le boj rudarjev s Trboveljsko družbo, temveč je to v prvi vrsti boj med Zvezo industrijev in delavstvom cele Slovenije oziroma Jugoslavije. Od tu pravzaprav prihaja tisti pritisk, da se družba poslužuje sredstev za dosego svojega cilja. Dne 26. julija je izdala družba razglas, v katerem pravi, da se smatra vse delavstvo za odpuščeno, ako v 48 urah ne pride na delo, ter da družba ne prizna niti tistih treh dinarjev poviška, na katerega je že pristala. Ob enem pa si družba pridržuje pravico, da bo po sprejemu delavstva nazaj v delo, odpustila iz službe vse njej neljube elemente. Kmalu za tem razglasom je začela nasilnim potom deložirati delavske družine iz stanovanj v Kočevju; isto je namerala tudi v trboveljskih revirjih, kar se ji je pa ponesrečilo. Dne 6. avgusta je izdala družba zopet razglas, v katerem pravi, da se ima prvih osem dni stavke smatrati kot neopravičen »blau« ter se za te dni odtegnjeno delavstvu od plače kot kazni pri izplačilu dne 11. avgusta. Kazen za »blau« znaša za kopača 15 Din dnevno. In v resnici je družba dne 11. avgusta to tudi izvedla, tako da je delavstvo, ki je še imelo dobiti izplačano 4—6 delovnih dni, dobilo prazne plačilne listke. Zadnji čas je obljubila družba delavstvu, da dobi tisti odtegnjeni denar nazaj, ako gre 13. t. m. na delo. Med tem časom so pognali zopet nekoliko sodrugov iz Trbovelj v celjske zapore. Vendar je na vsa ta izzivanja Trboveljske družbe delavstvo ohranilo hladno kri, ter se ni dalo zapeljati, da bi dalo družbi in političnim oblastem možnost, da bi te uničile s silo stavko rudarjev. Ostalo delavstvo Slovenije in Jugoslavije naj ima za vzgled, kako trd in neizprosno je sovražnik kapital in na kaj se ima delavstvo zanašati, kadar je v boju z njim: le na svojo moč in na ničesar drugega!

Augušt Bebel.

13. avgusta 1913—13. avgusta 1923.

Marks, Engels, Lassalle, Liebknecht, Bebel... cela vrsta jih je, ki jih ni več med nami, da bi nam še dvigali bakljo visoko v zrak v teh temnih nočeh, ko ne vidimo v bodočnost niti za korak.

Tudi Bebel je med njimi, tisti Bebel, ki je do svoje visoke starosti kopal strugo socialističnemu gibanju v Nemčiji. Ne-le socialističnemu gibanju v Nemčiji, temveč njegovo delo se je poznalo v mednarodnem javnem življenju.

Bil je trinsedemdeset let star, vendar ni bilo na njem ničesar, kar bi spominjalo na to visoko starost.

Praznik nemškega in mednarodnega proletariata je bil, ko je govoril Bebel na tribuni nemškega državnega zbora, ali na strankinem kongresu.

To je najvažnejše: delo Avgusta Bebel ni raztezalo svojega vpliva le do mej nemške države, to Beblovo delo je blagodejno vplivalo tudi na socialistično gibanje vsega sveta. Bil je slučajno le sin tistega naroda, ki je imel zgodovinsko nalogo, da prebudi delavni razred Evrope in delavski razred onstran Atlantskega in Tihga oceana.

Preveč je vezana zgodovina Bebla z

zgodovino nemškega in mednarodnega delavskega gibanja, da bi jo opisovali podrobneje.

Po tisti ledini, kjer je hodil Bebel, je danes najrodovitnejše polje, kjer seje in žanje nemški proletariati svoje uspehe.

Beblo vidimo v zgodovini predvsem kot politika in govornika in javnih zastopstvih, kjer je vedno in predvsem branil interese proletariata.

Toda ne le kot politika, tudi njegovo delo na polju strokovnega gibanja ni ostalo brez sledu. Razumevanje za strokovno gibanje in povzdigo delavskega razreda kaže Bebla tudi kot strokovničarja.

Da pa proletariati ne bo izvršil svoje zgodovinske naloge brez strokovne in politične, gospodarske in kulturne organizacije, o tem tudi Bebel ni nikdar dvomil. Nasprotno je v tej veri utrjeval vse, ki so bili količkaj v stiku s tem ali onim delom velikega delavskega gibanja. Saj je dovolj jasno izjavil v svoji znani »massenstreikrede«.

»Nikdar nisem zastopal neodvisnosti strokovnih organizacij od političnih, temveč sem le izjavil, da ne smemo smatrati strokovnih organizacij za privesek politične stranke, ker je potrebno, da združijo v svoji sredi vse delavce, ki jih pa ne smemo loviti

Stavki trajata dalje! Prva v rudarskih revirjih, druga na Jadranu. Pomagaj rudarjem in mornarjem!

Zakon 1154 b.

(Zaupnikom v ravnanje.)

Vsled spremembe drugega odstavka tega zakona, ki je bila objavljena v Uradnem listu štev. 105, l. 1922 in katerega si danes delodajalci, kakor tudi delojemalci vsak po svojem razlagajo, nastajajo vedno spori, pri katerih je seveda delavec tisti, ki zakona ne pozna in radi tega tudi malokedaj svoje stališče uveljavi.

Zakon, čigar drugi odstavek je bil, kakor že gori omenjeno, spremenjen, se glasi v sedaj veljavnem besedilu:

§ 1154 b. Službojemalec obdrži svojo pravico do plačila, če je po najmanj štirinajstidnevni službi zaradi bolezni ali nezgode za razmeroma kratko, vendar ne nad teden dni trajajočo dobo zadržan od dela, ne da bi bil to zakrivil sam namenoma ali iz velike malomarnosti. Isto velja, če je zadržan od dela iz drugih važnih, njegove osebe se tičečih vzrokov, ne da bi jih zakrivil sam.

Zneske, ki jih prejema nameščenec v času, ko je zadržan, in sicer na podlagi javnopravnega zavarovanja, sme delodajalec v celoti odtegniti od plače.

To je besedilo zakona.

Kako naj si delavec ta zakon razlaga?

Ta zakon ureja službeno razmerje tako, da ima delavec v gotovih slučajih tudi takrat, kadar ne dela, pravico do svoje plače. Pogoji za to so sledeči:

1. Delavec mora biti že 14 dni zaposlen v podjetju.

2. Zapreka je morala nastati radi bolezni, nezgode ali drugih važnih vzrokov, ki se tičejo delavca samega.

3. Zapreko ne sme delavec povzročiti namenoma ali iz malomarnosti.

4. Zapreka sme trajati le razmeroma kratko dobo in ne sme presegati dobe enega tedna.

Vsak delavec, ki je že 14 dni zaposlen pri kakem podjetniku, ima torej pravico do enotedenske plače, ako je od dela zadržan brez lastne krivde, radi bolezni, nezgode ali radi druge važne zapreke. Vsakršni odtegljaji od plače so radi tega izključeni. Neutemeljene zamude delovnega časa so seveda izvzete. Vsekakor se bo pa moralo ozirati na zamude delovnega časa, ki so utemeljene. V slučaju, da je delavec sam bolan, v slučaju, da njegova žena, otroci ali bližnji sorodniki nenadoma obolijo (ponesrečijo) in on radi tega z dela izostane, bi se mu moralo zamujeni čas plačati.

Ravnotako se ne bi smelo delavcu odtegniti od zaslužka zamujenega časa, ako je vabljen kot priča ali stranka k sodnji ali k naboru, če je zadržan pri vršitvi javnopravnih funkcij, kakor na primer kot prisodnik obrtnega sodišča ali davčne komisije ali vršitve svoje volilne dolžnosti.

Na drugi strani bodo pa odtegljaji dovoljeni, ako je delavec po lastni krivdi od dela zadržan. Če je delavec radi

pretepa ali radi pijanosti nastale bolezni od leta zadržan, mu seveda ne pripada nikaka odškodnina. Ravnotako ne, ako bi bil delavec obsojen na kazen, ki jo mora prestati v ječi.

Ako dobiva delavec v slučaju zadržka iz službe kako podporo iz katerega javnopravnega zavarovalnega zavoda, mu sme delodajalec istega odtegniti od zaslužka. To se pravi, ako delavec zasluži tedensko Din 200.— mu mora delodajalec diferenco na Din 200.— to je v tem slučaju Din 100.— doplačati.

S tem smo opisali v kratkih obrisih razlago, ki pa gotovo ne vsebuje vseh slučajev, ki se dnevno dogajajo. Radi tega opozarjamo vse člane naših organizacij, da se v slučajih, v katerih si niso na jasnem, obračajo po informacije na svoje organizacije, katere bodo v takih slučajih dajale potrebna navodila in nasvete.

Določba § 1154 b ne pomeni nespremenljivega prava.

Ta določba torej tam ne velja, kjer se je v službeni pogodbi delavec zavezal, da ne bo zahteval odškodnine po paragrafu 1154 b.

Obrtno-nadaljevalne šole.

Radi nedostajanja sredstev se je moralo lansko leto 1922/23 šolski pouk za vajence prekiniti in sicer radi nepokritega primanjkljaja za šolsko leto 1921/22, ki je znašal 69.000 dinarjev, medtem ko bi proračun za šolsko leto 1923/24 znašal najmanj 145.000 dinarjev.

Ali se bo pouk sploh pričel, je danes še odprto vprašanje. Za pouk je potreben kredit 145.000 dinarjev; od kje dobiti ta denar? Država sama bi morala kriti dve tretjini učnih stroškov. Toda v letošnjem proračunu je država odpovedala vsak kredit za obrtno nadaljevalne šole in ga iz proračuna enostavno črtala. S tem je zadan obrtno-nadaljevalnemu šolstvu smrten udarec, ki bo imel za razvoj obrti in industrije kakor tudi za naše tehnične srednje šole, ki je mimogrede omenjeno edina v naši državi, dalekosežne posledice.

Anketa o tem vprašanju se je vršila dne 21. maja t. l. v magistratni dvorani pod vodstvom župana dr. Periča in koje so se udeležili zastopniki vlade, trgovske zbornice, Zveze industrijev in južne železnice ter načelniki ljubljanskih zadrug.

Na tej anketi so se posvetovali omenjeni zastopniki ter sklenili, da je treba ustvariti za prehodno dobo, dokler so radi ukinitve državne podpore tudi obrtno-nadaljevalne šole ukinjene, z razpoložljivimi sredstvi kako »nadomestilo« za šolski pouk vajencev.

Zastopniki gospodarskih korporacij in zadrug so s tem zagotovili malo podporo, zahtevajo pa, da tudi občina ljubljanska in pa država storita svojo dolžnost. Z državo ni nič, ker v letošnjem proračunu ni kreditov — le občina je

tukaj, da poseže v blagajno. Zadruga v Ljubljani pa predobro poznamo, da nimajo denarja — zato je potreba nujna, da vsak podjetnik in mojster plača za vsakega vajenca, ki se uči pri njem letno po 50 dinarjev za vzdrževanje obrtno-nadaljevalnih šol po sistemu, ki je bil uveden pred vojno po strokah. Celo po deželi mojstri prispevajo za šolo vajencev in do tega mora priti tudi v Ljubljani, ako hočemo dobiti obrtniški naraščaj.

Vpoštevanja vreden napredek.

Med delavske zadruga, ki so vršile v zadnjem času svojo veliko nalogo za delavstvo s tem, da so realno uresničile stremenje delavstva po izboljšanju svojega položaja in ga moralno dvignile v pravem smislu zadrugištva, spada brezdvomno tudi lansko leto ustanovljena Prod. zadruga kleparjev in drugih kovinskih strok v Ljubljani.

Ta zadruga je vkljub kratkemu obstanku pokazala v vsakem oziru najlepše uspehe. Gospodarski uspeh je tako časten, da se lahko računa, da bo zadruga v nekaj letih eden najmočnejših faktorjev v naši industriji.

Od svojega rojstva se je morala zadruga boriti včasih z velikimi težkocami, ki so jih pa ustanovitelji z energijo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo premagali.

Največje važnosti je, da se je zadruga tekom meseca julija preselila v svoje večje prostore v katerih bo mogoče zaposlenih najmanj 300 delavcev, ter bo tudi tehnično obrat razširjen na druge panoge in izpopolnila obrat z modernimi stroji, tako da bo omogočeno proizvajati raznovrstne predmete vseh kovinskih panog.

Razmah zadruga pa odvisi v glavnem od svojega obratnega kapitala za nakup strojev in surovin; v to svrhu je zadruga javno povabila vse trezno misleče delavstvo za pristop v zadrugo, da s tem uresniči cilje, ki bodo vsemu

delavstvu v korist, vzgled in moralno oporo.

Poleg tega pa se delavstvo navadi na lahek način gospodarskemu realnemu sodelovanju v svojih lastnih gospodarskih podjetjih.

Posebno priporočljivo bi bilo, ako bi se organizacije (posamezne podružnice) zanimale za to ter nakupile po svojih močeh deležev ker ki si s tem ustvarile stalno premoženje katero na eni strani koristi delavskemu gospodarskemu pokretu, da se more razvijati, na drugi strani pa lahko dobi vsaka organizacija pri zadrugi kredit takoj za svoje deleže v slučaju mezdnege boja.

Torej ima to dvojni pomen: na eni strani služi denar delavstvu, boreč se v gospodarski organizaciji, na drugi strani pa zopet vrača gospodarsko podjetje v slučaju mezdnih bojev svojo pomoč na svoj način.

Koliko delavskega denarja podpira danes banke in druge nedelavske ustanove?

Če bi se ves delavski denar združil v delavskih podjetjih, kakšno gigantsko moč bi lahko predstavljali?

Posamezne osebe pa se na ta način hranijo najbolje svoj denar in se tudi obvarujejo pred vsakim padcem denarja ker delež v svoji vrednosti vedno raste; ob ustanovitvi je znašal delež 5000 K, danes znaša že 8000 K!

Upoštevanja vredno je to, da se lahko plačuje v tedenskih obrokih po 25 Din.

Ako pa kdo tudi tega ne zamore, lahko na prošnjo načelstvo še bolj olajša plačilne pogoje.

S tem je omogočeno vsakemu resnomislečemu človeku pristop in udeležba pri skupnem delu.

Poživljamo vse tiste, ki se zanimajo za resno in skupno delo v gospodarskih podjetjih, naj pristopijo k zadrugi ker bi s tem dejanjem pokazali svojo pripravljenost in dobro voljo za dejansko ustvaritev boljše bodočnosti v prid proletarijatu.

Odzovite se v polnem številu temu klicu!

Naše organizacije.

Kemična stroka.

Zalostno sredstvo. V Zagorju obstoja steklarska podružnica Osred. društva kemičnih delavcev. Podružnica se je porodila že pred vojno in je v svojem dolgoletnem delovanju vzgojila celo vrsto zavednih članov. Komunisti ali sedanji nezavisni se trudijo že cel čas, da bi to podružnico razbili, vendar se jim to ne posreči. Sicer so preslepili par delavcev, da bi šli k njim, vendar je pa ostala ogromna večina steklarjev svoji organizaciji zvesta.

Ker se jim z dosedanjim blatenjem Osrednjega društva in Strokovne komisije ni posrečilo razbiti podružnice, zato so padli sedaj nad odbor. Iz-

mislili so si perfidno laž, da odbor podružnice deluje skupno z žendarmijo in da hodijo žendariji celo na seje tega odbora.

Na zadnjem shodu je pa delavstvo odločno zahtevalo naj se te latove časti postavi pred sodišče. Odbor podružnice se je tej zahtevi udal in je poskrbel vse potrebno, da bodo obrekovalci dali svoj račun pred sodiščem.

Tudi ta zgodbica, med drugimi nam jasno priča, v kako moralno propast vodi Moskva svoje vernike.

Ruše. V tovarni za dušik se je zboljšala delavstvu mezda za 15 odst. Več pojasnila na prihodnjem shodu. Sodrugo in sodružicam svetujemo, da vztra-

Podlistek.

Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji.

(Po Julij Deutschevi knjigi Geschichte der österreichischen Gewerkschaftsbewegung, sestavil F. U.)

(Konec.)

Številke.

(Na podlagi poročila državne komisije avstrijskih strokovnih organizacij k sedmemu strokov. kongresu. Wien 1913.)

Doba od leta 1866. do 1889. in doba od leta 1889. do 1914. — pomenjata časovno skoro enaki razdobji. Po uspehih pa se druga doba, doba treznega grajenja, s prvo niti primerjati ne da. Težko je povedati z besedami, kaj si je avstrijsko delavstvo v tej dobi ustvarilo. Zato naj govore številke! Par suhih tabel nam bo tozadevno vse povedalo, več nego vse besede:

Člansko gibanje je bilo:

Leta	osrednjih deželnih			članov
	društev	podružnic		
1892	10	240	474	46.606
1896	17	284	775	98.669
1899	30	242	1284	119.334
1902	47	241	1397	135.175
1904	45	121	2108	189.121
1905	47	100	2064	323.099
1907	49	77	5030	501.094

Po narodnosti je bilo l. 1912 v centralnih društvih organiziranih:

322.000 nemških del.	20.000 poljskih del.
90.000 italijanskih »	6.000 slovenskih »
70.000 čeških »	1.000 ruskih »

Statistika po pokrajinah nam podaja te-le zanimive številke:

* Število je padlo vsled odcepitve čeških separatističnih društev. V čeških sedarističnih društvih je bilo:	
1906 34.147 članov	1. 1908 35.052 čl.
1907 37.423 »	1. 1910 45.000 »

Na mesto Dunaj je odpadlo 37.82 odstotkov vsega organiziranega delavstva v državi.

Dunaj in obe vojvodini avstrijski dajeta strokovnemu pokretu okrog 50% vsega članstva!

To je razlog za strogo centralizacijo strokovnih organizacij v Avstriji, — ne bomo pa se molili, če trdimo, da deloma tudi njena posledica. Zakaj na Dunaju so bila nakopičena vsa duševna in gmotna sredstva za agitacijo.

Najmočnejša osrednja društva so bila kovinarji s 60.977 člani, železničarji s 54.732 člani, tekstilni delavci s 41.533 člani, stavbinski delavci s 30.580 člani, lesni delavci s 30.580 člani.

Nemških strokovnih časopisov so izdajale avstrijske strokovne organizacije l. 1912. — 53, čeških 34, italijanskih 9, slovenskih 6, poljskih 12, ruskih 2. Ti časopisi so bili deloma trdno fundirani, — deloma pa so vsled nizke naklade tudi komaj živeli. Nemški kovinarski časopis je izhajal v 57.000 izvodih, železničarski v 44.500 izvodih, časopis lesnih delavcev v 23.000 izvodih.

Primer za drugo stran slike nam nudijo trgovski agentje, — ki so izdajali list z 800 izvodi naklade, med tem ko je izhajal istočasno list za trgovske nastavljenice z naklado 18.000 izvodov.

Razmeroma močno je bilo še češko časopisje. Slovensko pa je životirilo in ni znalo najti za slovenske razmere prikladne organizacijske oblike.

V slovenskem jeziku so izhajali takrat sledeči časopisi: »Železničar« v Trstu z naklado 1900; za peke »International« v Trstu z naklado 1100; »Stavbinski delavec« v Trstu z naklado 1500; Za stavbinec: »Kamnarški del.« na Dunaju z naklado 700; Za rudarje: »Rudar« v Zagorju z naklado 900; Za tobačne delavce: »Tobačni delavec« na Dunaju z naklado 600.

Denarno gospodarstvo strokovnih organizacij je bilo vsa leta v ravnotežju. Organizacije so si nabirale celo prav bog denarna sredstva.

Leta 1912. so znašali redni dohodki strokovnih organizacij 9.969.831.71 K, redni izdatki pa 9.171.352.34 K.

Skupno premoženje avstrijskih strokovnih organizacij je znašalo 15.064.000

jajo od prvega do zadnjega delavca v tovarni.

Shodi so se vršili v zadnjem tednu in sicer: delavstva kemične tovarne v Mostah dne 9. t. m. ob polnoštevni udeležbi, na katerem je delavstvo protestiralo proti terorju, katerega izvaja neki vojaški polkovnik. — Dalje se je vršil v Zagorju strokovni shod steklarjev ob polnoštevni udeležbi članov, na katerem je poročal preds. strokovne komisije sodr. Svetek. — Osrednje tajništvo priobči v prihodnji številki »Delavca« prireditve strokovnih članskih zborovanj in strokovnih sestankov za skupine kemičnih in sorodnih del. v osrednj. društvu.

Kovinarska stroka.

Kontrola centralne blagajne. Poleg mnogih tartarskih vesti razširjajo neki temni elementi po Jesenicah tudi vest, da centrala ne dovoljuje pregledati blagajne. — Ugotavljamo, da je nadzorstveni odbor sklical na preteklo nedeljo 5. avgusta revizijo, na katero je bil povabljen tudi zastopnik jeseniške podružnice s. Ambrožič. Reviziji so bile na razpolago knjige in blagajna. Vabilo za to sejo je pa sprejel sodrug Ambrožič že 12. julija. To je resnica in vse drugo je laž, kar bo tudi sodr. Ambrožič potrdil.

Dopisi.

Strnišče pri Ptuj. Šikaniranje delavstva od strani nekaterih gospodov pri Čučkovih podjetjih se je ponovno pričelo. Nekaj časa je izgledalo, da so se ti gospodje poboljšali, pa ni tako, ker grebenček jim je začel zopet rasti. Odpuščenje delavstva iz malenkostnih vzrokov je zopet na dnevnem redu. Za temi malenkostnimi vzroki se pa skriva nekaj drugega, o tem smo trdno prepričani in gotovi, kakor je gotovo, da bo organizacija proti krivičnemu postopanju nastopila s sredstvi, ki bodo gotovo učinkovala. Če nekateri nadučeni ne vedo, jim bo delavstvo potom organizacije povedalo, kaj je pravica in kje se začne krivica. Ravno tako jim bo tudi pojasnilo mejo, do katere lahko zahtevajo od delavstva izpolnjevanje dolžnosti in pa to, da so tudi gospodje, ki jih imamo v mislih, dolžni delavstvo rešpektirati. Če se oni med seboj ne razumejo, je to njih zadeva, delavstvo pa ne bo dopustilo, da se zaradi njih medsebojnih preprirov in osebnih konkurence šikanira in zapostavlja delavstvo. Gospodu podjetniku pa, ki tako rad govori o dolžnostih delavcev, prav resno svetujemo, naj se nekoliko več pobriga tudi za dolžnosti drugih in naj jim pove, da so delavci siti šikan, posebno takih, ki izvirajo iz njih osebnih sporov ali pa iz osebne mržnje do enega ali drugega delavca. Vsi skupaj pa vzemite na znanje, da bo organizacija najodločneje nastopila proti zapostavljanju delavcev iz vzrokov, ki dišijo po nacionalizmu. In končno še to: Če mislite, da domače delavstvo ni solidarno z inozemskimi delavci, pa naj si bodo ti Čehi, Nemci in magari Turki, se zelo motite. Tudi se motite, če mislite, da vam bo šlo delavstvo, do-

mače in tuje, na jim, ki mu ga z intrigami nastavljate. O ne, to se ne bo zgodilo, temveč zgodilo se bo nekaj drugega. Namreč to, da bo organizacija poskrbela, da bo zunanje delavstvo informirano kako je v Strnišču, in da bo zvedelo, da v Strnišču niso sami »boljševiki« — kakor je neki gospod v vulgarnem smislu naziva »boljševiki« pridigal češkim delavcem, preden so odpotovali iz Češkega v Strnišče — marveč, da je v Strnišču zavedno delavstvo, ki se zaveda dolžnosti, ki pa hoče tudi pravice, in ki od inozemskih delavcev ne želi ničesar drugega, kakor proletarsko solidarnost. To, gospodje, se bo zgodilo gotovo, kakor amen v očenašu!

Vestnik »Svobode«.

Okrožni zlet D. T. E. v Šoštanj dne 9. septembra 1923. Vzpored: od 9. do 10. ure dopoldne sprejem goslov na kolodvoru, sprejeto v mesto, slavnostno zborovanje na Glavnem trgu in vaje D. T. E. za popoldanski nastop. Ob 12. uri kosilo. Ob 2. uri popoldne zbirališče pri hotelu »Kunst« in skupen odhod na telovadišče. — Nastop članov in članice D. T. E. iz Maribora, Studencev, Celja, Trbovelj, Ljubljane, Šiške in Šoštanja s prostimi vajami za olimpijado v Pragi 1. 1921 in nastopi na orodju. Po nastopu veselica na vrtu hotela »Jugoslavija« s sodelovanjem rudarske godbe iz Trbovelj. Na predvečer, dne 8. septembra se vrši pevski koncert v dvorani hotela »Union«; po koncertu prosta zabava. Vstopnina je določena za goste z zletnimi izkaznicami, ki bodo upravičevale polovično vožnjo po južni železnici, na 6 Din za vse prireditve. Za osebe brez izkaznic bo pa vstopnina sledeča: I. prostor 15 Din, II. in III. prostor 10 Din, stojišča 6 Din. Pri tem je vsčeta tudi vstopnina na veselilni prostor. Na predvečer pri koncertu bo posebna vstopnina. Vse organizacije naj se obračajo za zletne izkaznice, ki bodo stale 50 par komad ter za vsa pojasnila na zletni odbor D. T. E. v Šoštanju.

Zlet v Šoštanj. Organizacije, ki se nameravajo udeležiti zleta v Šoštanj, naj to takoj javijo zletnemu odboru z navedbo, koliko zletnih izkaznic bi potrebovale, da se jim zamorejo te takoj vposlati. Te izkaznice se bodo oddajale organizacijam po 50 par komad; vsak gost, ki se bo na zletu v Šoštanju izkazal s to izkaznico, plača pri blagajni 6 Din vstopnine za vse prireditve. Oni denar pa, ki ga bodo organizacije prejele za prodane izkaznice (t. j. 50 par za komad), naj po možnosti še pred zletom obračunajo zletnemu odboru, ali ga pa vsaj prinesejo seboj na zlet, da ne bo neprijetnih zakasnitev pri obračunih. Tudi naj vsaka organizacija izvoli iz svoje srede potrebno število rediteljev, ki naj gledajo na red in disciplino. Po možnosti naj se poskrbi za rdeče znake, na katerih naj bo razviden kraj iz katerega so gostje došli. Organizacije, ki posedujejo lastne prapore, naj iste prinese seboj.

Okrožni zlet DTE, dne 9. sept. t. l. je obvezen za vse enote mariborskega okrožja in sicer: DTE Šoštanj,

Maribor, Celje in Črna. — Načelnik mariborskega okrožja.

Vprašalne pole za DTE. Vse DTE naj takoj izpolnijo vprašalne pole, ki so jih dobile od Zveze v svrno Statistike ter naj jih takoj pošljejo na S. D. I. Z. »Svobodo« v Ljubljani, Židovska ul.

Delavski telovadni enoti v Hrastniku. Pred kratkim sta se tudi hrastniških »Svobodah« ustanovila telovadna odseka, ki z veliko vnemo že delujeta, da hrastniško delavstvo duševno in telesno dvigneta.

Preteklo nedeljo sta napravili obe enoti izlet v bližnji gozd, katerega se je udeležil tudi tamburaški in pevski zbor tamošnje »Svobode« II. V sredini gozda na prijazni zeleni planoti so bile pod vodstvom načelnika ljubljanskega okrožja J. Tomca in načelnika enote s. Wratchuna, večje prostih vaj za zlet 9. septembra v Šoštanj, ki se ga bo udeležilo okoli 60 hrastniških telovadcev in telovadk.

Po končanem večeranju pa se je razvila s sodelovanjem tamburašev in pevcev pristrčna prosta zabava, ki ostane vsem izletnikom v dobrem spominu.

Obračuni. Vse podružnice, ki še niso obračunale s prispevki za meseca junij in julij s centralo, pozivljamo, da to nemudoma store, sicer bo centralni odbor primoran se strogo ravnati po pravilih. — Centralni odbor »Svobode«.

Češki glas o II. vsedel. zletu v Mariboru. V kratkem prinašamo izvešček iz poročila, ki ga je objavil »Telovadni ruch«, glasilo zveze Delavskih telovadnih enot čehoslovaških o II. vsedelavskem zletu v Mariboru.

O telovadnem gibanju v Jugoslaviji smo pri nas zelo malo informirani. Slednje je vzkliklo šele po svetovni vojni, po razpadu Avstrije in mi razen pisemnih nismo bili v nobenih drugih stikih z buditelji tega gibanja. Slovenski sodrugi so bili kot gostje na naši Olimpijadi in vzpodbujeni nad njenim uspehom so začeli tudi oni širiti to idejo med tamošnjim delavstvom. Lahko trdimo, da je imela naša Olimpijada značilen vpliv na razvoj delavskih enot v Jugoslaviji.

Z radostjo smo sprejeli vabilo slovenskih sodrugov k II. javnemu nastopu Delavskih telovadnih enot, ki je bil 1. julija t. l. v Mariboru. Nastop slovenskih enot se je priredil v okviru »Vsedelavskega zleta« kot manifestacije, ki ga je priredilo kulturno središče slovenskega delavstva društvo »Svoboda«, slično naši Delavski akademiji. — »Svoboda« ima razne odseke: telovadni, pevski, športni, dramatični in abstinentni. V teh odsekih je združeno slovensko delavstvo brez ozira na politično mišljenje posameznikov, tako, da lahko rečemo, da je bil II. vsedelavski zlet, ki ga je priredila »Svoboda« res manifestacija slovenskega delavstva.

Delavske telovadne enote niso samostojne organizacije, ampak so združene v imenovanem kulturnem središču »Svobode«. Dosedaj jih je 8 in to v Ljubljani, v Šiški, v Mariboru, v Studencih pri Mariboru, na Jesenicah, na Javorniku, v Trzihu in Trbovljah. Vsi odseki delujejo le z lastno pomočjo in ni-

majo od nikoder nobene finančne podpore.

V soboto 30. junija je bilo v Mariboru v »Ljudskem domu« slavnostno zborovanje vseh »enot«, kjer je bil storjen daljši korak v njihovem razvoju. Na predl. predsednika sodr. Živkoviča, ki je starosta tega odseka in načelnika sodr. Tomca je bil sprejet poleg poročil posameznih enot pravilnik in pa telovadni krog za člane, članice in naraščaj. Dalje je bilo sklenjeno, da pristopi »Zveza delavskih telovadnih enot« k Svazu D. T. J. Č. kot okres. S tem bodo slovenski sodrugi z nami tesno spojeni. Za nas pa je sedaj nastala dolžnost, pomagati jim v njihovem kulturnem delovanju.

Zborovanje je bilo končano ob 8. uri zvečer. Nato je bil v Gambrinovi dvorani nastop pevskih odsekov, katerih razni zapeti komadi so bili pozdravljeni z velikim navdušenjem gostov. — Najlepši nastop je imel mariborski pevski odsek »Svobode« pod vodstvom češkega pevovodje sodr. prof. Hladkega.

V nedeljo dopoldne je bil slavnostni sprejeto. Na čelu so korakale Delavske telovadne enote. Na mestnem trgu je pozdravil udeležnike mestni župan sodr. Grčar in nato se je pomikal sprejeto na slavnostni prostor v ljudskem vrtu, kjer so bili pozdravni govori. Za naše telov. enote jih je pozdravil s. Kejžlar.

Dopolodne je bila v Ljudskem vrtu javna telovadba. Tam so izvajale telovadne enote proste vaje dece, naraščaja, članice in članov. Naraščaj, članice in člani so izvajali proste vaje z naše Olimpijade v splošnem zelo dobro. Prostim vajam je sledila telovadba na orodju. Kakor vrste članov, tako so tudi vrste članice pokazale izurjenost v orodni telovadbi. Zadnja točka programa je bila rokohorba in dviganje bremen. — Telovadba je trajala do 8. ure zvečer in ji je prisostvovalo 8—9 tisoč gledalcev.

Nastop »Delavskih telovadnih enot« je bil v splošnem zelo dober, posebno če še upoštevamo, da so se enote šele pred kratkim ustanovile. V okviru slavnosti slovenskega delavstva je bila telovadba glavni del in je s tem poživela nadaljni razvit slovenskega delavstva. K temu jim želimo mnogo sreče!

J. Tomec.

Objave.

Vse člane »Slovenske socialne matice« opozarja načelstvo, da je občni zbor zvišal delež na Din 100.— in da je treba plačati razliko najpozneje do 1. oktobra t. l., ker izgube v nasprotnem slučaju vse članske pravice, že vplačani znesek pa pripade na podlagi § 7 matičnih pravil v prid rezervnemu zakladu.

Zahvala. Podpisani se najpristrčneje zahvaljujem zagorskim steklarjem za naklonjeno mi podporo v času, ko sem bil bolan, a ne član steklarske organizacije.

Ludovik Ludovik, pisarniška v Zagorju.

Zahvala. Podpisani se najtopeje zahvaljujem vsemu delavstvu kemične tovarne v Šoštanju, ki mi je v času moje dolgotrajne bolezni priskočilo na pomoč s podporo v znesku Din 440.75. — Martin Lešnik.

po krivih potih, misleč da so to tudi nova pota. Citatelji te razprave pa so prišli gotovo do spoznanja, da so videli podobne zmede, kakor jih preživljamo danes, čeprav v manjšem razmahu, tudi prejšnji dobi.

A kakor se je izpolnila v strokovnem gibanju že enkrat beseda pesnikova: Svetlejši iz noči zasije dan, in iz trohobe se rodi vstajenje — tako se mora zgoditi tudi sedaj. Zgodovina nam je učiteljica in bodriteljica.

Kapitalisti obljublajo, da bodo uvedli osemurnik še-le takrat, ko bo dosti delavcev na razpolago.

Če bi mogli kapitalisti dobiti milijone slepcev, bi dali sedanjim delavcem najrajši ničurnik: sedem dni prostega časa v tednu. Delavci bodo imeli krajši delavnik takrat, kadar si ga sami skrajšajo in ne prej. Delavci, zaupaj vase in v svojo moč.

Mladina, varuj se železnih sraje!

kron (po današnji valuti nad 1000 milijonov kron!)

Te številke nam kažejo, da so bile avstrijske strokovne organizacije po 20 letih smotnega dela tudi po svoji denarni sili vpoštevanja vreden bojni faktor.

Za primerjavo in merilo pri prizadevanjih, da se vzpostavijo tudi v naših povojnih strokovnih organizacijah zdrav gospodarstvo, naj nam služijo sledeče številke:

Letnih prisp. je vplačal	Odgovarja po sed. valuti		
I. 1912 vsak član:	letnemu teden.	prisp. v	
	K	Din	Din
pri tiskarjih	99.64	1494	28.5
kovinarjih	22.48	337	6.5
zidarjih	21.81	327	6.3
porcelanski d.	21.39	319	6.1
usnarjih	19.52	292.8	5.8
rudarjih	16.93	253.9	5
monopol. del.	16.88	253.2	5
oblačilnih del.	15.25	228.7	4.2
strugarjih	15.25	228.7	4.2

K temu je prišteti še izredni prispevek za stavkovne fondе, ki je znašal povprečno na osebo 7 K letno t. j. 105 Din letno ali 2 Din ted.

Izdatki strokovnih organizacij so bili med seboj v sledečem razmerju:

I. Redni izdatki (brez stavkovne podpore.)

Predmet izdatka:	rednih izdatkov v odstotkih	Vsak član prispeva letno	V sedanji veljavi letno	Tedensko
		K	Din	Din
potovalna podpora	243	0.52	7.70	0.14
brezposelna podpora	15.30	3.28	49.20	0.94
bolniška podpora	10.76	2.30	34.50	0.66
invalidska podpora	3.60	0.77	11.50	0.22
posmrtnina	2.80	0.60	9.—	0.17
podpora proti nezgodam	5.72	1.22	18.30	0.35
pravno varstvo strokovnega	5.85	0.40	6.—	0.11
glasilo	13.16	2.83	42.45	0.81
izobrazba	2.74	0.59	8.85	0.17
agitacija in organizacija	11.28	2.24	33.15	0.64
stvarni upravni stroški (pis., kolkovine)	9.49	2.03	30.45	0.59
plače osobja	10.46	2.48	37.20	0.70
drugi izdatki	10.76	2.28	34.20	0.66
	100	21.40	322.50	16.5

II. Izredni izdatki.

Za stavkovne fondе se je pobiral približno 25% pribitek 105 Din 1. 2 Din k rednemu prispevku.

Konec.

Tako prihajamo z našo razpravo h koncu.

Razvoj strokovnega gibanja med vojno dobo je manj zanimiv. V tej dobi je bilo pravo strokovno delo nemogoče. Vsi napor so šli za tem, da se ohrani to, kar se je pred vojno ustvarilo.

Po vojni so se razvile na teritoriju bivše Avstrije nove državne tvorbe. S tem je izgubilo slovensko delavstvo z avstrijskim strokovnim pokretom neposredne vezi.

Zgodovina avstrijskih strokovnih organizacij posled ni v toliki meri del naše zgodovine, kakor v predvojni dobi. Zato končavamo svojo zgodovinsko razpravo z letom 1914.

Vojna je preobrazila duše. Do gotove meje pa se lahko reče, da je duše tudi zmedla. Te zmedene duše se lovijo

Zahvala. Podpisana se prisrčno zahvaljujem vsem delavcem in gospodom v tovarni za klej za podporo v znesku Din 191.25 nabrano po predsedniku obratnega odbora. **Jera Žekar.**

Zahvala. Spodaj imenovana se najiskreneje zahvaljujem zaposlenemu delavstvu in uradništvu kemične tovarne v Mostah, ki so spremili mojega moža Martina Žekarja k večnemu počitku. Žalujoča vdova Jera Žekar.

Zahvala. Povodom smrti našega očeta in soproga Josipa Vahtarja se tem potom najiskreneje zahvaljujem vsem ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, zlasti pa članom »Unije slovenskih rudarjev« v Zagorju. Žalujoča rodbina Vahtarjeva.

Zahvala. Podpisani izrekam najtoplejšo zahvalo za darovani znesek 337.50 Din vsem sodrugom in sodružicam Tob. tovarne v Ljubljani ob priliki smrti moje žene. **Ivan Fajdiga.**

Kitajska mirno razvijala. Prehitela jo je po kulturi in civilizaciji stremeča nemirna Evropa, to pa zopet še bolj nemirna Amerika. Pa se je zgodilo tudi na Kitajskem, da je zli duh zrevolucioniral delovne ljudi. Zli duh se imenjuje po latinsko Lucifer, kar se reče po naše razsvetljevalec. In tega duha sovražijo vsi, ki imajo denar in blago, to so cerkveni in državni (zadnje čase narodni) mogotci. Toda k stvari! Na Kitajskem vlada popolna anarhija, vrhovne vlade ni. Ministri so pobegnili. (O, da bi bili tudi naši!) Državna blagajna je prazna. (Tudi naša se je preselila v zasebne žepce!) Vsa dežela je v rokah razbojnikov. (Naša celo v rokah diplomiranih!) Velešile nameravajo postaviti Kitajsko pod posebno kuratelo. S pogodbo iz l. 1911, ko je bila na Kitajskem zatrta takozvana bokerska ustaja, imajo evropske države pravico, nadzirati javno gibanje na Kitajskem. Zato nameravajo ustanoviti sedaj policijski kader, ki naj bi upravljal kitajske železnice.

* * *

Po Evropi ni dosti novega. Kronist je bil svoje čase vedno v zadregi. Sedaj mu pomagajo različni kongresi in velesejmi iz stiske. Ljubljana je s to šaro dokaj oblagodarjena. Novinarski, učiteljski, katoliški kongres itd. Pa velesejem, kjer se bodo kazali triumi dela izkoriščanih rok in glav pod firmo kapitalizma.

Hkrati z nemško marko je padla dosedanja nemška vlada. Dr. Cuno, dosedanji kancler jo je s svojo politiko polomil ali pa se je morda žrtvoval? Novi kancler bo dr. Stresemann, član nemške ljudske stranke.

Pa še ene ne smemo zamolčati če je sploh res. Čehi, ki so znani kot resni ljudje baje nameravajo prirediti bikovske borbe v Bratislavi. (Ne smejte se! Že vest sama je znak zmaterijaliziranega časa v katerem živimo!) V ta namen so menda že naročili nekaj bikoborcev iz Španije.

* * *

V Jugoslaviji vlada politično mrtvilo. Ministri in diplomati potujejo na Bled, kjer biva kralj. Nekateri državniki izrabljajo počitnice v to, da kupujejo z imetjem. Na programu je zopet Belje. Kdo odnese milijone, se še ne ve.

Javni nastop D. T. E. „Svobode“ na Bledu je od politične oblasti prepovedan.

Izlet U.D.R. edinice Marks-Ljubljana se vrši vseeno.

Razno.

— **Razpis nagrade.** Rok za prijavo predloga za nov naziv produktivne zadruge inštalaterjev itd. se podaljša na splošno zahtevo do 31. avgusta 1923; istotako se dodajata k prvi nagradi še 2 manjši nagradi v znesku 100 in 50 dinarjev. Prva nagrada znaša torej 300 dinarjev, druga 100 Din, tretja 50 Din. Imena onih, ki bodo nagrajeni, bodo objavljena; istotako njihovi predlogi. — Objavljamo na tem mestu pogoje za razpisano nagrado. Podpisana Prod. zadr. kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev, krovcev, ključavničarjev itd. v Ljubljani r. z. z o. z. razpisuje v svrhu skrajšanja svojega naslova (ker je sedanji za javnost predolg) 3 nagrade za najboljše predloge iz ene ali dveh besed sestojec naziv tvrdke. V nazivu nove tvrdke mora biti razvidno: 1. da je to kovinski obrat, ki združuje vse kovinske panoge, 2. v smislu zadrugištva, 3. splošno pojmljivo, 4. lahko zapomljivo tudi za kmete, 5. da ni podobno imenom sedaj obstoječih kovinskih tvrdk v Jugoslaviji. Pri sestavljanju predlogov naj vsakdo misli tudi na to, da bo obrat v bodočnosti obsegal velikanske dimenzije ter naj se to tudi že sedaj vpoštevata, da ne bo treba pozneje naslova še enkrat spreminjati. Predlogi naj se pošljejo najkasneje do 31. avgusta 1923 na naslov »Prod. zadr. kleparjev itd.« v Ljubljani, Kolodvorska ulica 18. Posebna v to svrhu določena komisija bo vse predloge pregledala in najboljše predloge nagradila z razpisano nagrado.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 14. avgusta 1923.

Novi predsednik Zedinjenih držav ameriških Coolidge je po svoji strankarski pripadnosti sicer republikanec, v socialnem oziru pa je baje hud reakcionar. V sporih s svojimi delodajalci so se delavci običajno obračali na državne oblasti, ki naj bi posredovale. In to je popolnoma v redu. Saj je država za to tukaj, da nudi zaščito šibkejšemu proti nasilju močnejšega. Novi gospod predsednik je drugega mnjenja. On misli, da se imajo spori med podjetniki reševati med njimi samimi neposredno in da naj se državne oblasti ne vmešavajo. To se pravi z drugimi besedami, da naj bo delavec izročen samovolji podjetnika oz. delodajalca. Omenjamo, da je bil tudi pokojni Harding izrazit zastopnik velikega kapitala, da pa je bila njegova taktika previdnejša. Ker je delavstvo v Ameriki strokovno dobro organizirano, lahko sklepamo, da mu reakcionarnost novega predsednika ne bo škodila. Sicer pa uživa ustava v Ameriki drug ugled kakor n. pr. v Jugoslaviji in je ne sme kršiti niti predsednik!

Ko je finančni minister Zedinjenih držav zadnji pot pregledoval svoje knjige, je ugotovil, da je velika antanta dolžna Ameriki celih 11 milijard dolarjev, od tega samo Francija 4 milijarde. Mož se je popraskal za ušesi, ker toliko vsoto denarja bo težko izpipati iz bankrotne

Evrope. Evropa sama si ne beli las. Ljudje, ki so vodili in ki vodijo države se kratkoma proglašajo za insolvente in stopajo v zasebno življenje. Izraz »ljudstvo« jim je znan le še iz slovarja!

Gospod Coolidge je takoj, ko je nastopil svoje mesto, ki ga bo v zmislu ameriške ustave upravljal do prihodnjih predsedniških volitev izjavil, da bo posvečal svojo pozornost premogovnemu vprašanju. Stavke premogarjev hoče korenito iztebiti. Ako mu delavci ne bodo parirali, zapre premogovnike in si bo pomagal s petrolejem.

Zanimivo je, da se je na lozanski konferenci sklenila posebna politično-gospodarska pogodba med Ameriko in Turčijo. In sicer se je to zgodilo izven okvirja samih konferenčnih pogajanj. V tej pogodbi je Turčija Ameriki priznala koncesije, ki jih ni hotela dati veliki antanti. Na ta način bo daljnja Amerika izkoriščala naravna bogatstva Male Azije in drugih turških ozemelj, na katere je Evropa toliko časa brez uspeha prežala.

Pa še nekaj o Kitajski! Redko se naše oko obrača preko naših ozkih mej, ako pa se obrne, se nam zdi vse, kar se vrši onkraj čudno, dasi se razvija in razpleta življenje tamkaj po istih zakonih kakor tukaj. Kitajce v Evropi omalovažujemo, dočim se ločijo od nas le po svojem telesnem sestavu, po barvi in malce po obliki. Ko smo imeli v Evropi nezmislne verske in dinastične boje, inkvizicijo itd., se je

Redka prilika za dobičkanosno udeležbo.

Bolj koristno kakor v hranilnici.

Boljše kakor v bankah.

Zvišanje obratne glavnice za 3 milijone Din.

Podpisana prod. zadruga kleparjev, instalaterjev i. t. d. tem potom vabi za vstop v podpisano zadrugo. Zadruga se bo povečala in razširila v veleobrat in poviša v to svrhu svoj obratni kapital na 5 milijonov Din. Pristopiti zamore vsakdo, ki se more pravnoveljavno vezati.

Delež znaša 2000 Din in se obrestuje po najvišjih običajnih obrestih. Delež se lahko plačuje v tedenskih obrokih v znesku 25 Din po položnici, katere izda v to svrhu zadruga. Vsak član ima tudi prednost vstopiti v stalno službo zadruga in je udeležen pri dobičku zadruga.

Rok prigrasitve je do 31. avgusta 1923. Zadostuje tudi pismena prijava, nakar dopošlje načelstvo pravila in potrebne tiskovine.

Pismene prijave na naslov:

Načelstvo

Produktivne zadruga kleparjev, instalaterjev, kotlarjev, krovcev i. t. d.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 18.